

KVALITETSRAPPORT

*Förskolorna Skogsgläntan,
Getingen, Bullerbyn samt
pedagogisk omsorg i
Mariannelund
2018/2019*

Innehållsförteckning

.....	1
1. Förskolechefs sammanfattande nulägesanalys och bedömning av hur väl verksamheten når de nationella målen samt identifierade utvecklingsområden	3
1.1 Vad har bidragit till en hög måluppfyllelse? Vad är förskolans styrkor?	3
1.2 Vilka hinder och svårigheter har påverkat måluppfyllelsen? Vilka är förskolans svagheter och utmaningar?.....	Fel! Bokmärket är inte definierat.
1.3 Identifierade utvecklingsområden.....	4
1.4 Förskolans prioriterade mål och planerade förbättringsåtgärder läsåret 2019/2020.....	4
1.5 Förskolechefs reflektioner kring förskolans mål utifrån sitt pedagogiska ledarskap.....	4
2. Metodbeskrivning	6
2.1 Underlag och rutiner för att ta fram kvalitetsrapporten.....	6
3. Förutsättningar – statistik 20181015	6
3.1 Uppgifter kring barnantal, personal, kompetens och ekonomi:	6
3.2 Organisering av verksamheten	7
3.3 Analys av förutsättningar och resultat.....	7
3.4 Förslag på styrda förutsättningar, inom enhetens givna budgetramar, som skulle höja kvaliteten.....	7
4. Kommungemensam uppföljning	8
4.1 Uppföljning av förskolans arbete mot de nationella målen.....	8
4.2 Undervisningen är språk- och kunskapsutvecklande.....	10
4.3 Lär miljön är tillgänglig för alla barn och elever.....	14
4.4 Digitaliseringens möjligheter tas tillvara så att barn och elevers kunskapsutveckling främjas.....	14
4.5 Föräldraenkät	17

1. Förskolechefs sammanfattande nulägesanalys och bedömning av hur väl verksamheten når de nationella målen samt identifierade utvecklingsområden

1.1 Vad har bidragit till en hög måluppfyllelse? Vad är förskolans styrkor?

Vi startade upp med en gemensam utvecklingsdag där vi fick ta del av hur man i praktiken arbetar med projektarbete i barngrupp och hur man kan få barnen delaktiga. Under dagen fick vi se hur ”mallen” fungerar i andra verksamheter och fick exempel av Maynor från Jönköping. Under eftermiddagen fanns det möjlighet att förbereda projektplaneringen arbetslagsvis.

En årscirkel har skapats för att sammanställa årets arbete, där finns med allt ifrån inplanerade möten, barnkonferenser, inlämningar och frågeställningar till det systematiska kvalitetsarbetet m.m.

Område östers lokala it grupp har bidragit till att det skapats en överblick över områdets behov. It ansvariga har en stående punkt på varje APT samt har enskilda lokala träffar och även kommungemensamt i förskolornas D-råd.

Vi har under året arbetat mycket med att skapa ett gott samarbete dels med varandra kollegor emellan, chef och kollegor, barn och pedagog, pedagog och vårdnadshavare.

Under en utvecklingsdag arbetade vi med vårt öppna klimat. Här delgav vi varandra våra förväntningar och tankar kring hur vi önskar att öppet klimat ska vara i våra verksamheter. Vi har arbetet för att få till ett Vi i hela området. Detta dels genom att samverka mellan avdelningarna men även över hela området.

Gemensamma dokument har bidragit till en samförståelse över vårt gemensamma arbete. För att utveckla den pedagogiska dokumentationen har vi diskuterat ”mallens” uppbyggnad. Det har funnits ett tillåtande klimat till att ställa frågor och bidra till att utveckla ”mallen”.

Under året har utbildning med TAKK genomförts med kommunens logoped.

Allas motivation, engagemang samt delaktighet och inflytande har bidragit till att det har spridit sig ut till barnen i våra verksamheter. Det vi kan se i verksamheten är att det har påverkat barnens möjligheter till att få känna engagemang, glädje och drivkraft genom att pedagogerna har arbetat tillitsbaserat gentemot barnen. Möjligheten till delaktighet och inflytande har utvecklat barnens lärmiljöer. En framgångsfaktor har varit att vi samarbetat och skapat en vi känsla i området vilket har bidragit till att det kollegiala lärandet har blivit möjligt. Det finns utrymme att påtala sin åsikt och på så sätt vara delaktig och ha inflytande över sin situation och verksamhet. Detta bidrar till glädje, stor motivation och en vilja att lära nytt vilket leder till att vi mer vågar och vill vara nyfikna på varandras arbete. Vi upplever en öppenhet dels inom de olika enheterna samt i hela området. Vi har en bred kompetens som tillvaratas i området och detta bidrar till både möjlighet till individuell samt kollegial utveckling. En del kultur har skapats genom Teams där vi delar erfarenheter, pedagogiskt material och likvärdiga dokument med varandra. Samverkan mellan enheterna med bland annat inhopp i varandras verksamheter vid APT och vikarieanskaffning har bidragit till att samtliga pedagoger har fått möjlighet att se varandras lärmiljöer och arbetssätt. Detta i kombination med träffar i våra åldersspår i läslyftet har bidragit till det kollegiala lärandet. Genom att det återkommer känd personal för barn och pedagoger och vårdnadshavare bidrar det till allas trygghet.

Under TAKK utbildningen framkom att det fanns en pedagog med ett driv och engagemang kring TAKK. I och med att kommunens logoped skulle sluta planerades en fortsatt plan för att genomföra utbildningen med de som saknade detta. Fortbildningen har letts av en av våra pedagoger med ett mycket gott resultat. Det finns en god kunskap kring flerspråkighet i förskolan. Den här kunskapen har skapat ett lugn hos pedagogerna i arbetet med flerspråkighet.

1.2 Vilka hinder och svårigheter har påverkat måluppfyllelsen? Vilka är förskolans svagheter och utmaningar?

En stor utmaning för oss är att vi vågar stanna upp och hålla vid det som fungerar bra. Att få alla med på tåget kring vårt ”öppna klimat” är något som vi måste ge tid och ständig återkoppling till.

Som utgångspunkt har vi diskuterat och tagit fram gemensamma tankar om vad öppet klimat innebär för oss gentemot varandra, mot barn och vårdnadshavare samt även mot förskolechef. Arbetet behöver följas upp bättre på våra APT som vi planerat. En utmaning är att våga prioritera vår tid tillsammans så att vi har fokus på rätt saker. Ett stort arbete väntar oss med att förankra och få ett fortlöpande arbete som grundar sig i att vi har ett ”öppet klimat” i praktiken. Vi behöver få ett bättre flyt i vårt kvalitetsarbete. I och med

den nya läroplanen ställs vi inför utmaningar hur vi lägger upp vårt systematiska kvalitetsarbete. Det finns en utmaning i att få till ett arbete som sker mer regelbundet på ett enkelt sätt under året så vi inte hamnar i en stor sammanfattning i slutet av terminen. Det är en utmaning att få alla att känna sig trygga och delaktiga i det systematiska kvalitetsarbetet. Inom It behöver vi hitta en gemensam utgångspunkt samt att möta varandra där vi befinner oss. Vi behöver våga lita på att lära av varandra samt mod att prova och våga misslyckas. Vi behöver få en grundutbildning för de som är i behov av det samtidigt som vi behöver utmaningar för de som har intresse.

1.3 Identifierade utvecklingsområden

I användandet av digitala verktyg behövs fortbildning och fortsatt kollegialt lärande. Öva mer på tecken samt att alla genomgår TAKK. Mod att öva och att våga göra fel. Delge kunskaper vidare till varandra. Vi har önskemål om att förenkla mallen ytterligare. Ibland känns det som frågeställningarna går in i varandra. Vi vill få till ett systematiskt kvalitetsarbete som regelbundet kopplas till kvalitetsrapporten.

1.4 Förskolans prioriterade mål och planerade förbättringsåtgärder läsåret 2019/2020

TAKK (tecken som stöd). Pedagog utbildar kollegorna.

ICDP (internationell Child development programme). Utbildning kontinuerligt av samtliga pedagoger som leds av specialpedagogerna.

Använda oss av materialet "när mallen inte stämmer" av Kenth Hedevåg, urval relationsbanken Testa en ny mall som SKA gruppen har arbetat fram. Fortsätta arbetet med vårt kollegiala lärande genom arbetet med vår delade kultur. Vi kommer att använda oss av OneNote som ett hjälpmedel för att kunna dela och ge feedback på varandras månadsreflektioner.

Vi kommer ta hjälp av vår It pedagog för att få kunskaper kring användandet av våra lärplattor.

En gemensam digitaliseringsstrategi har framtagits och en röd tråd genom hela skolväsendet. Utifrån denna strategi kommer det att skapas utvecklingsplaner på alla nivåer från politik till barn/elev.

Vi kommer att genomföra ett digitaliseringslyft genom moduler i läslyftsmodell som vår It samordnare har byggt.

1.5 Förskolechefs reflektioner kring förskolans mål utifrån sitt pedagogiska ledarskap

Ledarskap och organisation

Utifrån tidigare kvalitetsrapport har styrkor i ledarskapet tillvaratagits. Utifrån en önskan från pedagogerna att få vara med och påverka samt vara en del i att utveckla arbetet vidare har jag haft som intention att skapa en tillit i området. Det har visat god effekt och har påverkat vårt resultat.

Kultur, styrning och arbetssätt påverkar varandra och man behöver arbeta med alla delar för att skapa en tillitsorienterad verksamhet. Jag som förskolechef måste vara engagerad och verkligen vilja få till en förändring. Men för att skapa en kultur baserad på tillit, öppenhet och fokus på uppdraget krävs inte bara ett lyhört ledarskap, utan också ett stort inslag av medledarskap. Det innebär att medarbetarnas prestationer behöver lyftas fram och en uppmuntran till att gemensamt leda processer. En avgörande faktor för att det tillitsbaserade ledarskapet ska fungera är att medarbetarna är aktiva och ansvarstagande. Jag ser oss alla som medarbetare och att mitt ledarskap ska möjliggöra för pedagogerna att göra sitt uppdrag. För att verksamheten ska fungera och för att våra barn och vårdnadshavare ska få vår service är goda relationer mellan alla medarbetare tillsammans med ett tillitsbaserat ledarskap en förutsättning. Sammanfattningsvis tillitsbaserat ledarskap förutsätter ett aktivt medarbetarskap och aktivt medarbetarskap förutsätter ett tillitsbaserat ledarskap. Tillsammans skapar vi utifrån detta en god arbetsmiljö och en verksamhet som baseras på att se varandras styrkor och lita på våra förmågor. I området finns aktiva medarbetare som har en bred kompetens som både jag som förskolechef och kollegor ser och tillvaratar.

Jag arbetar tillitsbaserat och utifrån ett salutogent ledarskap vilket innebär att jag aktivt arbetar för att skapa en gemensam kraft kring att det är vi som tillsammans skapar vår gemensamma verksamhet. Vi har alla en viktig roll i detta samspel och ska känna att vi ingår i ett sammanhang, KASAM. För att hitta

verksamhetens styrkor och utvecklingsområden är det helt avgörande att pedagogerna är en del i det systematiska kvalitetsarbetet samt i framtagandet av kvalitetsrapporten. Detta är något som jag som förskolechef bygger kulturen kring genom att vara en god förebild samt inkludera pedagogerna och tillvarata deras styrkor.

Genom ett tillitsbaserat ledarskap skapas en tilltro till varandra att testa nya tankar, idéer och att våga misslyckas. Utvecklingsgruppen har fått mandat från förskolechef att kunna påverka sin verksamhet. Detta har bidragit till en positiv känsla i arbetslagen. Det har funnits en nära samordnare på plats som har kunnat driva arbetet framåt.

En viktig faktor är att vi har en väl fungerande utvecklingsgrupp som har stor tilltro till varandra. Detta goda arbete har spridit sig ut i hela organisationen. En tydlig organisation har bidragit till en likvärdighet i området. Utvecklingsgruppen som deltar i arbetet har lagt en tydlig grund för hur vårt arbete ska fungera där vi tar hjälp av varandra i hela området vid både vikarietillsättning, APT mm. Det finns en årscirkel att följa och det har lett till ett lugn hos pedagogerna så de har fokuserat på rätt saker. Det systematiska kvalitetsarbetet är organiserat under året i årshjulet med en utvecklingsplan samt dokument för att följa upp projekten ute i verksamheterna den kallar vi för ”mallen” här används en projektplanering som utgångspunkt för att sedan återkoppla och följa upp läroplansmålen.

En årsplanering (årscirkeln) har tagits fram för att tydliggöra årets systematiska kvalitetsarbete.

Vår årsplanering har verkligen bidragit till att vi har fått en struktur över hela området. Det finns nu en samlad bild över vad som ska ske under året. Kalendarium samt den pedagogiska planen går hand i hand. Pedagogerna upplever det som ett stöd i sitt arbete samt en hjälp att kunna prioritera rätt saker.

Årsplaneringen har varit ute på översyn hos samtliga pedagoger för att på så sätt ringa in framgångsfaktorer samt utvecklingsområden. Utifrån detta har utvecklingsgruppen reviderat planen inför nästa år.

Arbetet fortgår med att vi arbetar med att utveckla ”mallen” ett dokument som vi använder oss av i vårt SKA arbete där vi har projektarbete som utgångspunkt. Under året har en arbetsgrupp på en av förskolorna tillsatts där arbetet med att se över och utveckla dokumentet görs. Gruppen består av förskollärare, förskollärarstudenter samt barnskötare. En bred spridning av olika kompetenser bidrar till en ökad förståelse samt framtagandet av ett dokument som skall vara enkelt och bidra till att utveckla verksamhetens måluppfyllelse. Materialet har sedan setts över av några förskolechefer i kommunen för att skapa en likvärdighet i tänket. Tanken är att vi under 2019–2020 testar materialet och utvärderar under årets gång för att få till ett bra SKA arbete i kommunen.

Likabehandlingsarbetet

Vi har arbetat efter en arbetsmodell för tydligare uppföljning av likabehandlingsarbetet. Vårt likabehandlingsarbete under året har utgått utifrån kartläggning som har följts upp enligt den framtagna mallen 4ggr under året.

Vårt likabehandlingsarbete behöver förtydligas och hitta bra former som sker systematiskt. Vi behöver se över hur vi sätter mål samt hur vi följer upp. Det ser väldigt olika ut i området där någon verksamhet har kommit längre i sin uppföljning av arbetet.

Vi har en pedagog som är utbildad hundförare som har haft ett projektarbete kring att involvera sin hund i vårt värdegrundsarbete. Det har börjat i liten skala för att sedan utvärderas och utvecklas vidare. Under hösten 2019 kommer detta arbete att genomföras helt på en förskola i området. Det finns en tanke att om detta faller väl ut även ska genomföras i samtliga verksamheter i område öster.

Under vår stängnings dag under våren diskuterades vårt arbete med likabehandling och hur vi förtydligar arbetet gentemot barn och vårdnadshavare. Vi kommer under nästa år att genomföra ett arbete med barnen där vi tar fram en digital likabehandlingsplan utifrån barnen som ska sitta som QR kod i varje förskola. På så sätt tänker vi att vi ska kunna sprida innehållet till både barn och vårdnadshavare.

Vi arbetar med vårt gemensamma värdeord öppet klimat. Under stängningsdagar samt under APT har vi diskuterat kring begreppet och tagit fram vad det står för oss gentemot varandra, barn och vårdnadshavare.

Bamses kompismaterial har använts som ett gemensamt värdegrundsmaterial i hela området.

Kompismaterialet består av tre delar och är granskat av barnpsykolog Jenny Klefbom. Det finns möjlighet att arbeta med allt eller med de delar som känns relevanta i aktuell barngrupp.

Berättelserna kan läsas digitalt via länkar samt övrigt material går att ladda ner och printa.

Materialet består av olika delar med allt från berättelser till situationsbilder och diskussionsfrågor som pedagogerna har använt i barngruppen. Ute i verksamheterna kan man lätt se att Bamse finns representerad och barnen känner till värdegrunden kring Bamse.

”Bamse är snäll fast han är stark ”,

”Här är vår bamseluva så vi vet hur vi ska vara mot varandra, det står här”.

Användandet av ”Bamse” materialet har sett olika ut i området. Kritik som framkommit var att materialet kom ut hastigt och att de fanns en önskan om att diskutera fram mer i samtliga arbetsgrupper kring vilket material för värdegrundsarbetet som skulle väljas. Jag tänker att detta är något vi tar med oss i fortsättningen när nytt material ska implementeras.

2. Metodbeskrivning

2.1 Underlag och rutiner för att ta fram kvalitetsrapporten

Vilka har medverkat?

Pedagoger samt rektor har medverkat i det systematiska kvalitetsarbetet.

Barnens reflektioner har framkommit genom samtal tillsammans med pedagogerna som sedan använts i utvärderingar. Det har genomförts en föräldraenkät

Vilket underlag har använts?

Föräldraenkät genomförs i februari

Dokumentationsmaterial

Utvärderingsmaterial

Hur har arbetet genomförts?

Under en treårscykel följer förskolan upp de nationella målen enligt följande uppdelning.

2018–2019 Barns inflytande, Utveckling och lärande: Naturvetenskap och teknik, Motorik

2019–2020 Normer och värden, Utveckling och lärande: Matematik,

2020–2021 Förskola och hem, Utveckling och lärande: Språk och kommunikation,

Arbetet är ständigt pågående genom kontinuerliga reflektioner i pågående verksamhet. Alla pedagoger i barngrupp har en fastställd reflektionstid om 3 timmar/vecka, (sammanhängande tid). En gång per månad sammanställs arbetslagets uppföljning som sedan sänds till förskolechef där återkoppling och sammanställning genomförs.

Under året har pedagogerna arbetat kontinuerligt med pedagogisk dokumentation.

Samtliga pedagoger i förskolan arbetar i pedagogiska arbetslag där arbetet med läslyftsgrupperna har genomförts i ledning av lär ledare.

Två utvärderingstillfällen har under året genomförts. Ett tillfälle under hösten samt ett under våren. I samband med utvärderingen gör pedagogerna en skattning av treårscykeln enligt BRUK.

3. Förutsättningar – statistik 20181015

3.1 Uppgifter kring barnantal, personal, kompetens och ekonomi:

se statistikbilagan Kalla fakta

Uppgifterna bygger på det som är rapporterat till SCB, sektorns ekonomiska bokslut och förskolechefens uppgifter kring organisationen.

3.2 Organisering av verksamheten

Organisation och struktur som stödjer samarbete och professionsutveckling/kollegialt lärande

I området har arbetet organiserats med en utvecklingsgrupp som träffas 1g/månad. Här arbetas bland annat med revidering och framtagande av gemensamma dokument, pedagogiska dilemmafrågor m.m. I den här gruppen ingår förskolechef samt en arbetslagsledare från varje enhet.

För att kunna genomföra fortbildning och erfarenhetsutbyte finns en grupp med lär ledare som träffas 1g/månad. Här träffas medarbetarna områdesgemensamt i läslyftet. Träffarna genomförs i tvärgrupper ålders spårvis. Läslyftet genomfördes gemensamt med förskolor i området där erfarenhetsutbyte kunde genomföras.

Utvecklingsarbetet kring It genomförs i vår lokala It grupp. Gruppen träffas regelbundet under året både inom området samt centralt i nätverk.

Samtliga medarbetare har reflektionstid 3h/v i det egna arbetslaget.

APT genomförs regelbundet verksamhetsvis. Arbetsplatsträffarna är förlagda dagtid under reflektionstiden. Pedagogerna samverkar mellan förskolorna genom att förlägga sin reflektionstid på respektive förskola som har APT i barngrupp för att möjliggöra ett gemensamt möte för den aktuella enheten.

Inför hösten flyttade flertalet pedagoger med vidare till nästkommande avdelning för att på bästa sätt ha möjlighet att följa barnens utveckling och lärande. På grund av en liten enhet flyttas inte hela avdelningar vilket gör att det krävs en annan organisation.

Pedagoger har arbetat på andra förskolor i området för att stötta och delge erfarenhet och kunskap till varandra.

Ansvar och befogenheter mellan olika personalkategorier

Rektorsroll är att i det pedagogiska utvecklingsarbetet-organisera för kollegialt lärande samt kontinuerligt ge feedback och ställa frågor till arbetslagen i det praktiska arbetet och dokumentationsarbetet. Att stärka rollen som arbetslagsledare genom kontinuerliga möten. Att använda stängningsdagar och APT till pedagogiska diskussioner och dialog för att skapa en gemensam förståelse och samsyn för att stärka det pedagogiska uppdraget hos varje enskild medarbetare.

Arbetslagsledares roll är att tillsammans med chef ta ansvar för att driva verksamheten framåt och förverkliga det som beslutas i arbetslag och barngrupper.

Förskolläraren har ett särskilt ansvar för uppdraget och tar därmed ledarrollen i arbetslaget.

Barnskötaren bidrar med tankar och idéer samt utför undervisningen tillsammans med arbetslaget.

3.3 Analys av förutsättningar och resultat

Hur har årets organisation och förutsättningar påverkat förskolans måluppfyllelse/kvalitet?

Det största behovet har varit att se över rutiner som finns och försöka skapa en likvärdighet i de olika verksamheterna. Utifrån detta har en årscirkel för område öster sjösatts. Genom att arbeta efter årsplanen har vi fått gemensam struktur, rutiner och likvärdiga dokument. Samverkan mellan enheterna har ökat.

Identifierade utvecklingsområden kring förutsättningar och organisation för att höja måluppfyllelsen, förslag till åtgärder.

Vi upplever att vi har en mycket god organisation som vi vill fortsätta arbeta vidare med.

3.4 Förslag på centralt styrda förutsättningar, inom givna budgetramar, som skulle höja kvaliteten

En modersmålspedagog, digitalista. Systematik i kvalitetsarbetet.

4. Kommungemensam uppföljning

4.1 Uppföljning av förskolans arbete mot de nationella målen

2018–2019 Barns inflytande, Utveckling och lärande: Naturvetenskap och teknik, Motorik

Vi har genomfört uppföljning utifrån frågeställningar i BRUK kopplade till utvalda läroplansmål

Genomfört arbete:

”Vi har infört danstorg varannan vecka där barnen får öva sin motorik. Samt lek ute.

Vi har genomfört utomhus aktiviteter (cykel, springa, balans, klättrar och rör på sig, promenad, idrottshall). ”

”Vi har Bamsesympa, där barnen gör rörelser till musik och är i idrottshallen och tex. leker lekar och klättrar och springer i olika hinderbanor.

”Vi genomför rörelseaktiviteter i smågrupper, avslappning efter lunch i form av yoga/saga etc.”

”Vi har haft promenader i naturen där vi upptäcker djur och växter. Mycket spontana frågor från barnen om det vi upptäcker i naturen (grankottar är stora och tallkottar är små).

Har plockat in ”naturen” i vår verksamhet. Har ett träd som ändras efter årstid, båten där golvet är hav och där finns fisk och krabbor.

Mycket konstruktion med klossar och tågbanor i byggrummet, mekano som barnen bygger med. Gräver i sandlådan med skopor.

Mycket konstruktion. Mjuka klossar, tågbanor, kartong. I målarateljén skapar barnen med olika material (sand, papper, sugrör, garn, silkespapper, kartong).

Barnens frågor och intressen styr vårt lärande om naturen. Skogsdagarna är inte helt uppstyrd utan tas lite efterhand vad barnen utforskar kring.

Skogs dagar leder till pysselskapande med olika material. ”

”Barnen är med i projektet med vår utegård som idag innefattar och kommer att innefatta arbete med växter och djur. Vi pratar t.ex. om:

Olika växter och vad de behöver för att må bra och växa. Hur solen förvandlas till energi i blomman, hur viktigt vatten är för allt som är levande.

Vi kommer t.ex. att, till våren plantera för att prata om och dokumentera processen från frö till blomma/grönsak.

Vi kommer också, i mars att beställa och följa utvecklingen av hur fjärilslarven blir en fjäril. När fjärilarna är stora kommer de att släppas ut.”

”Teknik är något av människan skapat för att lösa problem eller tillfredsställa behov”

Vi utforskar i vår omgivning vad som är teknik och hur den fungerar. Vi arbetar med att skruva, bygga, ta isär och sätta ihop i många olika sammanhang. T.ex. jobbar barnen med hur och varför det blir mer stabilt om man staplar klossar på ett sätt än på ett annat.

Vi bygger och skapar med bl.a. klossar och måleri i olika tekniker, utomhus skapar barnen med sand, lera, pinnar och käppar i olika konstruktioner.

Vi jobbar så mycket som möjligt med språken parallellt, med förståelsen för det svenska språket och vikten av att också utveckla och få använda sig av sitt modersmål och att ta vara på och vara stolt över sitt kulturella id. Vi skapar ”rum” där vi använder oss av de olika språken, antingen bara svenska, bara modersmålet eller både och. Vi pratar om traditioner och barn och föräldrar delar med sig av sånger och fraser på modersmålet. Barnen kan enkelt träna på och utveckla språken i trygga miljöer. I och med arbetet i grupp får alla barn en förståelse för såväl sin egen som andra kulturer.

Barnen hanterar iPad och dator på ett bra sätt. Vi ska påbörja arbete med unplugged programmering. Vi har många olika byggmaterial såsom duplo, clics, lego som barnen kan bygga med. Barnen har ritningar att följa och läser dessa på egen hand och med hjälp av andra.

Vi har planerat att föräldrar ska komma och läsa på barnets modersmål, lära oss fler ord på barnens modersmål, och kunna sätta in dom i verksamheten. Samt att vi har qr koder på annat språk.”

”Vi diskuterar i skogen och i lärmiljön har vi bilder på djur där vi diskuterar djuren.

Sånger om djur med läten och tecken, tittar på naturfenomen vi stöter på t ex sniglar, ankor, is, snö, vatten mm”

”Tända/släcka lampan och andra knappar, magnet i namnbricka o smycken mm

Bygga med klossar, kuddar, bygga torn, formleksaker. Sandfigurer i sandlådan, play-doo-deg mm

Arabisk-talande personal, vi lär oss några arabiska ord t ex ord för mjölk, skola, ute. Tecken som stöd.

Arbetar aktivt med det. Barnen kan tex testa läsknappen flera gånger för att se vad som händer. Tränar på blyxlåset på jackan. Korken på mjölkkartonger, qr koder, programmering. Digital onsdag varje vecka.

Barnen med annat modersmål har många kompisar de kan prata och utveckla sitt modersmål. Vi har några enstaka barn med annat modersmål som är minoritet och svårare att på förskolan träna sitt modersmål.

Hälsa och välbefinnande kommer in i dagliga rutinsituationer t.ex. tvättning, blöjbyte, allsidig kost och utevistelse. Barnen stimuleras till att försöka göra så mkt som möjligt själva. Utomhus erbjuds barnen att vistas i olika miljöer och olika terräng springa, klättra, gunga m.m. Inomhus ges möjlighet att klättra, krypa, hoppa och dansa. Finmotoriken stimuleras genom målning med händer och verktyg och övrigt skapande, play-doh, pussel, i-Pad, hantering av bestick.”

”Övervägande delen av barnen har ännu inte tillägnat sig talspråket. De visar med kroppsspråk och ljud vad de vill/inte vill. Vi är lyhörda och följsamma. Klimatet är tillåtande och stort utrymme ges till barnen för att undersöka och uttrycka sig. Material är placerat så att barnen själva kan hämta det de vill ha.”

”Vi finns med och vägleder i leken, visar och använder positiv förstärkning Barnen hjälps åt att städa efter lek och plockar undan efter måltider, försöker torka om de spiller. Vi försöker vara goda förebilder för att visa hur man är mot varandra. Vi tittar på kompisbilder hur vi är mot varandra.

Barnen får turas om t.ex. att bjuda på frukt och att välja olika saker, vänta på sin tur, hjälpa varandra och göra saker gemensamt t.ex. städning.

Barnen ställer frågor och ber om att få göra en aktivitet (t.ex. pärla) i vår verksamhet och på så sätt påverkar de sin dag i verksamheten. Väljer aktivitet till stunden på mattan, de blir lyssnade på och får välja hur dagen ska se ut.”

”Tar ansvar och plockar upp böcker och leksaker och vet var saker ska vara. Påminner varandra var saker ska vara.

Väntar på sin tur, lyssnar på varandra, respekten när andra säger ”stopp” och ”nej”. Samarbete och bestämmer tillsammans och leker tillsammans.

Lägger inte ord i munnen på dom utan de får uttrycka sina önskemål om möjligt i första hand. Ställer färre ja/nej frågor.

Får alltid möjlighet att reflektera över sina handlingar och hur deras handlingar påverkar omgivningen.”

”Vi arbetar ständigt med att hjälpa alla individer att reflektera, få komma till tals och synas och höras i gruppen och att framför allt känna sig trygga och bekväma i alla situationer.

Alla barn skall få en god självkännetdom och vilja värna om sig själv, andra och det vi har runt omkring oss samt att förstå och förutspå konsekvenser. Vi pratar tex om rätt och fel med hjälp av vårt tema Bamse, där Bamse och hans vänner används som goda förebilder.

Vi jobbar med att få barnen att lyssna efter vad kompisar har att säga och vad de vill och att tänka utanför sitt ”ego”, att förstå varför det är viktigt att kompiserna också får vara med och bestämma och att det alternativ där alla har kommit till tals faktiskt kan vara det bästa, även om mitt eget ”ego” får backa lite. Vi

pratar t.ex. om egna och andras känslor med hjälp av tema Bamse och i situationer som uppstår/skulle kunna uppstå. Barnen kommer med förslag och idéer på aktiviteter och lekar att göra i verksamheten.

Barnen får i sin möjligaste mån bestämma vad de vill göra i sin situation på förskolan.

Barn lär sig att det man plockar fram ställer man tillbaka. Det ”jag” gör påverkar andra diskussionen för vi dagligen. ”

”Tysta val där barnen får chans att kunna påverka val av aktivitet. Pratad om kort för utedagarna tex promenad, skogen, lekparken.

Bamses kompisluva. Hur man är en bra kompis?

Lyssnar på barnens önskemål och tankar, uppmanar dem att själva ta initiativ till aktivitet mm

Göra det de kan själva, tex klä på och av kläder, hjälpa till att plocka in leksaker efter leken mm

Vänta på sin tur mm Barnen ger förslag på aktivitet, i stora gruppen samt smågrupper. Deras idéer utvecklar verksamheten

Att hålla vid och jobba vidare med:

- Att utveckla arbetet med naturkunskap och teknik inomhus under vinterhalvåret
- Fortsätta att stärka barnen i sitt ”jag”
- Fortsätta att jobba med och utveckla det demokratiska tänket hos alla individer
- Ge barnen större möjligheter till/ locka till mer kreativitet och skapande
- Utveckla arbetet med att ta till vara på och synliggöra kunskaperna som finns hos individer med ett annat modersmål än svenska

Förslag för åtgärder:

- Någon gång i månaden (under vinterhalvåret) göra experiment som ökar kunskaperna om natur och teknik
- Prata om att vara kompis; hur vill jag vara? Hur vill jag att andra skall vara?
- Arbeta med känslor i Bamsetema
- Ha skapardagar inplanerade samt ändra miljön i ateljén så att den lockar till mer kreativitet
- Tänka ut hur man kan skapa ett ”lugnt rum” både i utomhus- och inomhusmiljön
- Jobba mer med modersmålet, ta hjälp av föräldrar, syskon i verksamheten.
- (Fråga skolan om vi kan gå på sagostund att någon elev läser för oss.)
- Ha mer rörelseaktiviteter, planera aktiviteter inne som såväl ute.

4.2 Undervisningen är språk- och kunskapsutvecklande

Centralt mål:

Undervisningen är språk och kunskapsutvecklande

Mål i område öster:

Arbetslaget har ett språkutvecklande arbetssätt där alla barn ges möjlighet till språk och kunskapsutveckling.

Medel för att nå målen:

Pedagogisk dokumentation, projektarbete.

Område öster har ett gemensamt tema för projektarbetet ”I sagans värld” Syftet är att möjliggöra kollegialt lärande. Arbetslagen dokumenterar i ”mallen” Genom diskussioner och övning ökar förståelsen för syftet med mallen som ett pedagogiskt verktyg.

Arbetslaget ställer frågor som leder vidare – öppna frågor och följdfrågor. Barnens frågor och funderingar tas tillvara.

Arbetslaget skapar en språklig medvetenhet hos barnen.

Genom att tex arbeta med rim och ramsor, sånglekar, uppmuntrar barnens samlärande och fyller barnens vardag med nya ord och begrepp. Arbetslaget använder sig av sina erfarenheter från läslyftet som möjliggör stimulans till varje barns läs och språkutveckling.

Kompetensutveckling.

TAKK tecken som stöd.

Läslyftet "Flera språk i barngruppen" Kollegialt lärande.

Genomfört arbete

Genom läslyftet har diskussioner förts kring hur böcker kan sammanflätas i hela lärmiljön.

Vi har skapat läsmiljöer genom att erbjuda olika böcker i många olika former även visuellt. Tex.

Receptböcker i hemvrån, bygg och konstruktions böcker i bygghörnan m.m. Vi erbjuder böcker utifrån genusperspektiv, mångfald och på olika språk. Exempel på böcker är Jösta och Johan Anette Skåhlberg & Katarina Vintrafors, Sagolikt bokförlag 2017(samkönade relationer). De fula fem Julia Donaldson & Axel Scheffler, Alfabet, 2017(allas lika värde) En dag i livet, Matt Lamothe, Paginina Group AB, 2017 (mångkulturellt) När prinsessor går på Zoo, Per Gustavsson, Natur och kultur allmän litteratur, 2013 (utmana stereotyper). Diskussioner har förts med barnen kring olika familjekonstellationer och hur dagens samhälle ser ut. Vi har använt oss av språklådor QR koder på olika språk. I verksamheten har vi använt oss av storbildssagor, flanosagor, bokpromenader. lyssnat på material från UR tex. lässugen med hjälp av projektor. Vid val och användandet av böcker har vi valt efter syfte och behov i barngruppen.

vi har använt oss av QR-sagor och QR-sånger på arabiska, tyska och svenska även alfabet. Vi har delat in gruppen i smågrupper utifrån mognad när vi har tema. Vi har sett en utveckling hos alla barnen då de får utrymme att göra sin röst hörd och delta i lärande samtal.

Vi har diskuterat tillsammans på läslyftet om hur vi arbetar med flerspråkiga barn och hur vi kan arbeta vidare. Intressanta texter från Skolverket som gav mycket diskussioner. Vi diskuterade hur vi har det på varje avdelning och delade med oss av tips kring arbetet med flerspråkighet. Konkreta uppgifter att göra i barngruppen. Mycket av våra diskussioner handlade om säkra utrymmen där barnen bara pratar svenska samt hur värdefullt det är med en pedagogiskt utbildad språkresurs.

"Vi introducerade "Sagomattan". Hur en saga är uppbyggd."

"Vi gjorde bild promenader i böcker."

"Dramatiserade olika sagor. Personal spelade teater för barnen, barnen spelade också teater för varandra, konkret material användes av både barn och personal." I jämförelse med det tidigare läslyftet så upplever vi att den här terminen riktade sig läslyftet mer till personalen, vårt förhållningsätt och hur vi kan få in modersmålen i vår verksamhet genom ex. språkpolicy. Textreflektioner har arbetats tillsammans med barnen om innehållet och vad betyder egentligen det vi läser.

Tecken som stöd och In print

TAKKutbildning har genomförts. Verksamheterna använder sig av tecken som stöd i de vardagliga situationerna. Placeringskort finns med första bokstaven tecknad i barnens namn. Bildkort med tecken och illustration till finns uppsatta i verksamheterna. Inprintsbilder används dels genom att de är uppsatta i lärmiljöerna och även i en "nyckelknippa" som pedagogerna bär för att barnen ska veta vad som ska ske.

Flera språk i barngruppen läs lyft

Vi har i barngrupperna valt en sång eller ramsa som är känd för barnen. I den har vi valt vissa ord och diskuterat med barnen "vad betyder dessa ord?". Det har diskuterats ord som t e x stark, solen skiner, snäll, flingor yr, vinden viner mm

Vi fick en uppgift att diskutera språkpolicy. I gruppen plockade vi fram vår språkplan som finns i kommunen. Det var många som inte visste om att den fanns. Frågan kring språkpolicy togs vidare till specialpedagogerna

Vi har lyssnat på sagor på barnens modersmål. En del valde att använda sig av QR-koder andra använde sig av flerspråkig personal.

SKUAF- språk och kunskapsutvecklande arbetssätt i förskolan

Vi har i området en förskollärare under utbildning inom SKUAF. Hen har under sin utbildning haft en del uppgifter som ska genomföras i barngrupp. Hen har läst och fått mycket teoretisk kunskap som hen har kunnat testa i det praktiska arbetet i barngrupp och arbetslag. Utbildningen fortsätter även ht-19, med fler träffar i Stockholm med förskollärare i hela Sverige för att skapa större kunskap kring språk och kunskapsutveckling.

Under studierna har det lästs mycket och även delgivits uppgifter som sedan testats i barngrupp om relationer. Hur viktigt det är att bygga relationer och skapa trygghet för barnen innan man vågar lära sig nya saker. En annan uppgift har varit att titta på lärmiljöer, hur bygger vi dessa, för vem och hur kan vi göra de mer språkliga och mångkulturella.

Resultat

Resultat vi har sett är att barn har börjat visat intresse för att lära sig språk och bli intresserade av sina kompisar runt omkring sig. Vi har sett att bilder, texter, meningsfulla sammanhang och tecken som stöd har kickat igång det muntliga språkandet. Vi har i arbetslaget blivit mer medvetna om hur vi kan tänka när vi bygger miljöer för att främja språket.

Pedagog med arabiska som modersmål har varit en tillgång, hen har varit inne i barngruppen när det varit möjligt och lyssnat och pratat med de arabiska barnen. Hen har lärt oss de arabiska orden för sakerna t.ex. boken om Babbas saker, satt upp bilder på hans saker på väggen med orden på svenska och arabiska. De svenska barnen har varit mest intresserade av att lära sig de arabiska orden.

Det känns som att vi nyss börjat och befinner oss i startgroparna. Det blir extra svårt när det handlar om de yngsta som ännu inte har något språk och att vi bara har ett barn med annat modersmål. Material och filmer i Läslyftet riktar sig mycket mot äldre barn.

Vi försöker lyfta fram annat modersmål som något positivt och en tillgång. Vi lär oss några enkla glosor som är användbara och förstärker med tecken. Vi har QR-koder på väggen som gör det möjligt att lyssna på arabiska sånger och sagor. Det har gjort att vi använder mer tecken och bilder. Barnen vet var koderna finns och vissa vet också hur man gör. Det man kan se ute i verksamheterna är att nu finns det böcker i varje rum mot tidigare i angivna läsmiljöer. Mer högläsning förekommer med ett förutbestämt syfte. Medvetenhet kring texters innehåll. Så mycket som vi vuxna lär oss nu bevisar att detta är en viktig del i tidigt stadium med barnen. Vi har tagit vara på det vi har diskuterat under läslyftet vilket skapar medvetenhet hos oss pedagoger.

Det har ökat medvetenheten hos oss genom att vi känner att det är okej att ha säkra utrymmen samt att uppgifterna har varit ett bra sätt att arbeta med flerspråkigheten i undervisningen.

Barnen har blivit nyfikna på ord och förstår att ord kan betyda mer än en sak. Mer fantasi och berättande. Flera barn som reflekterar när vi läser eller gör bild promenader. En medvetenhet hos barnen att det finns flera språk i deras vardag och ett intresse för andra språk. Medvetenheten har ökat. Pedagogerna tänker mer långsiktigt ut syfte och verkan med val av böcker. Vi tänker in genusperspektiv för att bryta mönster och traditionella könsroller. Urvalet av böckerna blir ett komplement till den aktuella lärmiljön. Vi tänker även igenom det visuella för att göra miljön så inspirerande och tilltalande som möjligt. Läslyftet har ökat vår medvetenhet kring hur vi skapar våra lärmiljöer i stort. Genom att vi har tagit in flera böcker på olika språk har vi fått syn på olikheter. Vi har utmanat oss i bemötandet med barn med annat modersmål genom exempelvis arabiska som läses åt motsatt håll, andra barn upplever att det är att läsa åt fel håll. Vi har arbetat med att öka vår förståelse för hur vi kan stimulera och möta barnen med annat modersmål. Vi har även lyft upp att inget språk är rätt eller fel utan texterna ser olika ut men det är samma innebörd.

Genom att förstärka med tecken och bilder når vi alla barn. Vi använder oss av TAKK bilderna som stöd för att visa hur tecknet görs. Exempelvis i en fordonshörna sitter bild, teckenbild och QR kod med ljud till en brandbil för att förstärka upplevelsen i lärmiljön.

Flera språk i barngruppen har ökat vår förståelse för att det är viktigt att se om barnen känner till olika begrepp.

Vi vill få bort frågor som ”vad heter det här på ditt språk” osv. Vi anpassar vårt språkbruk genom att ställa öppna frågor som tex kan vi det här ordet på fler språk? Vilka olika språk kan vi?

Vi har blivit mer medvetna om att barnen behöver en språklig grund att stå på för att ses som en likvärdig lekkamrat.

Genom diskussioner med barnen har det skett ett förändrat kunnande kring att familjer kan se olika ut och att det finns olika typer av människor. Detta har gett barnen en förberedelse inför möten med olika människor i samhället. Genom att vi har böcker på olika språk har barnen fått ökad kunskap om att det finns flera olika språk som är olika uppbyggda.

Barnen utan talspråk använder sig av bilder för att kommunicera med andra barn och vuxna. Även barn med talspråk använder bilder för att förstärka språket. Barnen har fått en större förståelse för alfabetet vilket har inneburit att de har fått upp intresse för skriftspråket.

Förändrat kunnande vi kan se hos barnen är att de utvecklat olika sätt att ta kontakt och kommunicera med varandra oavsett modersmål.

När barnen kodväxlar så modulerar vi (berättar hur meningen låter på svenska utan att tillrättavisa). Vilket innebär att barnen får orden även på svenska och får möjlighet att få ökad kunskap om hur meningen låter. Att inte bli tillrättavisad ger möjlighet till att lära i sin egen takt.

Analys

Vi kan se skillnad i hur de arabiska barnen fungerar i gruppen när arabisk talande personal är hos oss. Hen kan förklara för barnen vad som ska hända och vad de ska göra vilket resulterar i mindre frustration hos barnen. Använda QR-koder för sagor på arabiska. Låna arabiska böcker som arabisktalande personal kan läsa.

Böcker i de olika miljöerna. Mera högläsning. Konkreta material/Dramatisering och teater. Vi synliggör flera modersmål genom att de syns i lärmiljön. Att det är viktigt att se möjligheter med att ta hjälp av föräldrarna med exempelvis sagor och ramsor på hemspråken.

Genom att läslyftet genomfördes i åldersspår möjliggjordes diskussioner över gränserna och detta gav stor spridning av kunskap ut i arbetslagen i hela området. Upplevelsen är att det är lättare att ta till sig och relatera till sin egen verksamhet när man får diskutera med kollegor som arbetar med samma ålderskategori. Många olika tankar och idéer gav nya infallsvinklar. Det är givande att få göra tankekullerbyttor och få möjlighet att diskutera hur vi tänker. Vårt förhållningssätt har förändrats utifrån att vi mer kan sätta oss in i varandras perspektiv och därmed fått en ökad förståelse för att våra olikheter berikar.

TAKK förutsätter att det finns ett intresse och ett engagemang. Det har gynnat verksamheterna att utbildningen har genomförts. Sedan är det pedagogernas eget ansvar att fortsätta att använda tecken som stöd i sin undervisning. I ett öppet klimat där det är tillåtet att misslyckas finns möjlighet att få öva sig och det har medfört att TAKK har kunnat användas. Vi har en nyfikenhet kring barnens olika språk. Vår reflektionsmall har hjälpt oss att hålla fokus på språket och lyfta fram lärprocesser och barnens nya begrepp.

Området har en stor erfarenhet kring arbete med språk och arbete med flerspråkiga barn och en stor utveckling har skett under tid. Detta är något som vi vill använda oss av för att utveckla vårt arbete med att skapa lärmiljöer som är språk och kunskapsutvecklande.

Vi vill hålla i vår motivation och ta med våra tidigare och nya erfarenheter i vårt fortsatta arbete.

Utveckla ovanstående, åskådligt material och involvera föräldrar. Erbjud samspel med andra barn med samma modersmål på övriga avdelningar.

Utvecklingsområden

TAKK kompetensen behöver förvaltas och nya pedagoger behöver introduceras.

In print skall användas i samtliga verksamheter.

SKUAF ska förberedas av blivande SKUA pedagog.

4.3 Lärmiljön är tillgänglig för alla barn och elever

Centralt mål:

Lärmiljön ska vara tillgänglig för alla barn och elever

Mål i område öster:

Arbetslagen har ett professionellt förhållningssätt.

Verksamheten har en anpassad lärmiljö utefter barnens olika behov.

Medel för att nå målen:

God samverkan med vårdnadshavare.

Genom uppföljningssamtal, utvecklingssamtal, språkkartläggning, tolksamtal vid behov, nyhetsbrev, daglig kontakt, föräldramöten, brukarråd, utvärdering enkäter m.m. Arbetslaget visar respekt, tar ansvar för att skapa en tillitsfull relation till vårdnadshavarna.

Arbetslaget har ett gemensamt yrkesetiskt och interkulturellt förhållningssätt.

Arbetslaget ger varandra konstruktiv feedback och utmanar varandra i bemötande och förhållningssätt.

Arbetslagen möter familjer med olika kulturer med respekt. Genom nyfikenhet och en vilja att ständigt lära sig mer om andra människors kulturer, ökar vi vår förmåga till förståelse.

Barnens erfarenheter och kunskaper tas tillvara.

Arbetslaget arbetar kontinuerligt med att utveckla lärmiljöerna utifrån de aktuella behoven i barngruppen. Genom barnkonferenser synliggörs behoven i barngruppen. Fortlöpande likabehandlingsarbete i den gula mallen synliggör risker och utvecklingsbehov. Regelbunden uppföljning möjliggör åtgärder. Det ska finnas möjlighet till öppna dörrar mellan avdelningarna där olika lärmiljöer erbjuds. Genom observationer kring barnens lek ser vi behoven och skapar tillsammans med barnen en utmanande lärmiljö.

Kompetensutveckling:

Läslýftet "Flera språk i barngruppen", Föreläsning utifrån "när mallen inte stämmer". Kollegialt lärande.

Genomfört arbete

Förskolan i området har arbetat med att förändra och skapa tillgängliga lärmiljöer genom att lyfta upp och diskutera vårt förhållningssätt mellan pedagoger, barn och vårdnadshavare. För att få en tillgänglig lärmiljö måste alla trivas på förskolan. Ökad kunskap kring tillgängliga lärmiljöer genom föreläsningar och skolverkets modul.

En föreläsning "när mallen inte stämmer" av Kenth Hedevåg har genomförts kommunövergripande. Ett studiematerial utifrån detta har funnits tillgängligt i arbetslagen. Studiematerialet är kopplat till SPSM med många användbara filmer/arbetsmaterial. Vi har valt att fokusera på att skapa goda relationer och tar mycket av vårt arbete utifrån Kenths Hedevågs begrepp "relationsbanken".

"En fungerande relation mellan pedagog och barn är en mycket viktig förutsättning för att barn ska fungera bra på förskolan. En del forskare menar att relationen mellan pedagog och barn är den mest avgörande enskilda faktorn för att ta vara på varje barns utvecklingspotential. Man kan likna detta relationsskapande arbete, som vuxna ska ta ansvar för, som insättningar och uttag i barnens "Relationsbank". Vi måste göra upprepade insättningar i banken för att senare kunna göra uttag. Insättningar gör vi när vi bekräftar, delar intresse, visar medkänsla, berömmar, hjälper, ställer upp osv. Uttag på kontot gör vi när vi ställer krav på uppförande och på att utföra uppgifter. (När mallen inte stämmer, Kenth Hedevåg).

Frågeställningar vi har använt oss av

Hur kan man göra insättningar på barnens "Relationsbank"?

Vad händer om man gör för många uttag?

Vilka barn behöver flest insättningar?

Vad kan göras på organisationsnivå för att skapa förutsättningar för förtroendefulla relationer till barnen?

Vilka relationsskapande insatser kan göras för hela gruppen?

Vilka insatser kan göras för att skapa förtroendefulla relationer med barn som utmanar oss relationellt?

Vi har arbetat med att skapa gemensamma rutiner i husen.

Lärmiljöerna har utvecklats efter barnens behov och temats gång och är därför ständigt föränderlig. Specialpedagogerna har bidragit med sin kunskap och ger konkreta verktyg som kan appliceras i verksamheten. Specialpedagogerna fortbildar i ICDP, under året har förskolechefen deltagit på utbildningen. Under hösten 19 fortsätter fortbildningen för de pedagoger som inte tidigare deltagit i utbildningen.

ICDP är ett förhållningssätt som används omedvetet av de som har gått utbildningen.

Föreläsningen ”när mallen inte stämmer” med Kenth Hedevåg har levt vidare dels genom direkt arbete med studiematerialet som hör till föreläsningen samt även tips och idéer från hemsidan www.hedevagpedagogik.se.

Resultat

Specialpedagogerna har stöttat i att se nya perspektiv och inspirera med sin kompetens.

Man kan se en förändring i verksamheterna att material nu finns mer tillgängligt än tidigare.

Vi har blivit medvetna om att grunden för att kunna ge barnen möjlighet att utvecklas är att investera i relationsbanken (material från ”när mallen inte stämmer”) det är först då trygghet skapats och det går att göra uttag dvs ställa krav.

Analys

Det finns ett öppet samarbete mellan specialpedagoger och pedagoger som utmanar sig och vågar tänka nytt.

Kompetensutvecklingen i läs lyft och Kenth Hedevåg har bidragit till ett större kunnande kring vikten av tillgängliga lärmiljöer.

Det finns ett behov av att alla får en gemensam förståelse för arbetet med ICDP.

Utvecklingsområden

Vi behöver utveckla samarbetet med specialpedagoger och önskar att de gör observationer i barngruppen. Se över handikapps anpassning.

ICDP fortbildning

4.4 Digitaliseringens möjligheter tas tillvara så att barn och elevers kunskapsutveckling främjas

Centralt mål:

Digitaliseringens möjligheter tas tillvara så att barn och elevers kunskapsutveckling främjas.

Mål i område öster:

Verksamheten ska bedriva en undervisning som utgår från ett helhetsperspektiv där digitala verktyg ska integreras i lärmiljöerna vilket ger barnen möjlighet att utveckla adekvat (föränderligt) digital kompetens, vilket innebär att barnen lär sig det som är aktuellt här och nu. Vi ska arbeta med att utveckla ökad kunskap kring problemlösning, logiskt tänkande och begreppet programmering i förskolan.

Arbetslagen ska kontinuerligt arbeta med lär-plattan som verktyg.

Barnen ska ges möjlighet till ett grundläggande kritiskt och ansvarsfullt förhållningssätt till digital teknik för att på sikt se möjligheter och förstå risker samt kunna värdera information.

Medel för att nå målen:

Utveckla barnens (adekvat) kompetens genom att ge dem möjlighet att utveckla en förståelse för den digitalisering de möter i vardagen.

Verksamheten erbjuder en variation av olika lärmiljöer. Arbetslaget erbjuder barnen möjlighet till kunskap kring programmering och logiskt tänkande. Verksamheten ska ge barnen möjlighet att kritiskt granska digitala medier för att förstå risker (källkritik).

Arbetslaget arbetar likvärdigt där alla dokumenterar i lär-plattan och bidrar till ett öppet klimat där vi delar information och erfarenheter med varandra.

Alla pedagoger har tillgång till en egen lär-platta ska alla avdelningar få en lär-platta per barngrupp.

Alla ska ta eget ansvar och ha nyfikenhet och motivation att lära sig.

Möjlighet att diskutera och prova att arbeta i "mallen" Arbetslagen delar med av sig av goda exempel ifrån arbetet i verksamheterna.

Vi ska ha en gemensam plattform för våra dokument på OneDrive och alla pedagoger ska arbeta i teams.

Vi har tillgång till IT pedagog och lokal IT grupp som stödjer vårt arbete. Pedagogerna ska prioritera tid till att öva med digitala verktyg för att känna sig bekväm i användandet av lär-plattan.

Kompetensutveckling.

Kollegialt lärande. Vi lär oss av varandra och tar hjälp av IT pedagogen. Hade varit bra med "Läs lyft" med digitalisering HT-19.

Uppföljning

Varje avdelning utvärderar digitaliseringen (Maj och november)

Varje förskola utvärderar digitaliseringen på APT (preliminärt 22 maj på utvecklingsdag och i december)

IT gruppen sammanställer områdets utvärderingar och gör en gemensam utvärdering för hela området.

Genomfört arbete

I området har vi börjat arbetet med "Unplugged programmering" som innebär att barnen får lära sig grunderna i programmering utan digitala verktyg. Barnen har fått testa Green Screen där de har varit med och skapat manipulerade bilder och filmer. QR koder används i hela området på många olika sätt, exempelvis att lyssna på sagor och sånger. Lär plattan har fått större användningsområden än bara att spela på för barnen använder den till exempelvis att lyssna på musik och sagor. Förskolorna har tillgång till Blue-bot som används till programmering. Projektörerna har också fått större användningsområden än tidigare. Exempelvis används de till skapande, utvecklande av lärmiljöerna och att utveckla leken. I området har arbetet med programmering utvecklats. Verksamheterna har arbetat med programmering på många olika sätt vilket också har skapat möjligheter för barnen att utveckla programmeringsbegrepp som exempelvis loop, algoritm och sekvens. Barnen har varit med och skrivit texter på datorn, både spökskrivning och härma ord.

Alla pedagoger som arbetar i område Öster har tillgång till en egen lär platta. Kompetensutveckling i området har skett genom att IT pedagog har haft lokala träffar med både arbetslag och IT ansvariga i området. Vi har även tagit tillvara på den kunskapen som finns i området och arbetat med kollegialt lärande genom att utbilda varandra i området. IT samordnaren i området har haft ett nära samarbete med kommunens IT pedagog för att ta fram en lokal digital utvecklingsplan för förskolorna i kommunen. IT samordnaren har även bistått resterande förskolechefer med kompetensutveckling. Alla IT ansvariga har varit med i kommunens digitaliseringsråd vilket gör att all information kommer ut till alla förskolor i området. Vi har även ett lokalt digitaliseringsråd som träffas kontinuerligt för att diskutera områdets digitaliseringsarbete. Det lokala digitaliseringsrådet samordnas av en lokal IT samordnare.

Vi har använt lär plattan till att ta bilder och filma. Det gör så att vi får möjlighet till att samtala med barnen efteråt om vad barnen har gjort. Genom att barnen får reflektera över sitt eget lärande skapar vi pedagogiska dokumentationer.

Vi pedagoger har varit positivt inställda till att lära oss och få in det i verksamheten. Vi arbetar med digitaliseringen tillsammans med barnen genom bl.a. QR-koder, Green screen och programmering. Både vi och barnen har haft möjlighet att arbeta med Ipad.

Resultat

Pedagogerna i området har blivit mer positiva till att använda sig av digitala verktyg i verksamheten. Det påverkar undervisningen positivt eftersom pedagogerna börjar känna sig mer trygga vilket skapar bra förutsättningar för att skapa bra undervisningsmaterial. Digitaliseringen har börjat integreras i lärmiljöerna. Med hjälp av digitala verktyg kan vi fördjupa undervisningen för det blir enklare att hitta fler vägar och information om det aktuella ämnet.

Barnen får utveckla datalogiskt tänkande och vi skapar förutsättningar för barnen att utveckla adekvat digital kompetens. Vi har sett att barnen har blivit mer medvetna om programmering i vardagliga aktiviteter. Exempelvis att de vill ta på sig kläderna i rätt ordning för att det ska bli rätt. Genom unplugged programmering och genom att använda Blue-bot så har barnen fått större förståelse för exempelvis höger och vänster. Genom användandet av Green screen har barnen utvecklat sin kunskap om att det finns många sätt att manipulera bilder och filmer.

Analys

Vi har tillgång till en central IT pedagog och en IT samordnare med bred kompetens som har motiverat och inspirerat pedagogerna i området. Vi har bra förutsättningar att arbeta med digitalisering i området genom en driven rektor och pedagogerna är engagerade och vill framåt. Pedagogerna i området känner att de har tilltro från rektor och kollegor vilket skapar förutsättningar att våga testa och även misslyckas för att utveckla sig själv. Digitalisering har blivit en stående punkt på både APT och i utvecklingsgruppen. Utvecklingsgruppen har ett samarbete med IT samordnare vilket skapar bra förutsättningar för hela området att utvecklas inom digitalisering. Samarbetet mellan utvecklingsgrupp och IT samordnare ska fortsätta men behöver mer struktur. Fortsätta våga träna och våga misslyckas för att utvecklas.

Utvecklingsområden

Digitalista
Digitaliseringslyft
Kollegialt lärande

4.5 Föräldraenkät

Resultat

Enkätundersökningarna har haft för låg svarsfrekvens för att kunna användas fullt ut. Det som man ser övergripande är att de vårdnadshavare som har svarat upplever att de får god information om verksamhet barnets utveckling samt likabehandlingsarbetet. Generellt upplevs ett bra bemötande och goda erfarenheter av inskolning.

Analys

Ett utvecklingsarbete med bemötande av vårdnadshavare pågår ute i verksamheterna vilket kan ha bidragit till att föräldrarna upplever att de får ett bra bemötande och god information om verksamheten.

Svarsfrekvensens låga deltagande kan bero på att det saknas förförståelse för frågorna samt att det inte har varit tillgängligt på flera språk.

Vi kommer att fortsätta hålla i vårt arbete med att utveckla och bibehålla vårt arbete gentemot vårdnadshavare.

Det som behöver utvecklas är hur vi delger föräldrarna enkäterna samt att den finns tillgänglig på flera språk. Det behöver skapas en förförståelse för frågornas betydelse för att vi verkligen ska få svar på det vi behöver för att kunna utveckla våra verksamheter.